

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 12 kor.
Fél évre . . . 6 „
Negyed évre . . . 3 „
Egy szám ára 20 fill.

→←

Hirdetések

és nyiltéri közlemények
jutányosan közöltetnek.

VÉGVIDÉK

Politikai hetilap.

Szerkesztőség

és
kiadóhivatal

Gromon-utca 2. sz. a.

Wittigshlager C. ezégnél

→←

Közlemények, előfizetési és
hirdetési díjak, úgy a lap
szétküldésére vonatkozó
panaszok a kiadóhivatalba
küldendők.

Megjelenik:

minden vasárnap reggel.

Felelős szerkesztő:

Feymann Gyula

ügyvéd.

Hirdetések

Wittigshlager C. könyvkereskedésében is felvétetnek
Gromon-utca 2. szám.

Kereskedők szervezkedése.

Megindult a szervezkedés az egész országban. Az agrármozgalmak felbresztették a kereskedők akcióját; hogy ilyen két irányú törekvés él az országban, az voltaképpen nem volna baj. Megérdemli a gazdaközönség is, a kereskedők osztálya is, hogy természetes céljaik fejlesztéséért kiváló szakférfiak csoportja lépjen sorompóba. Az agrár és merkantil érdekek felismerése, konstatálása, sőt egymással való szembeállítás is rendkívül hasznos fejlődési proceszszust idéznek elő. Az ilyen küzdelemben összeölelkezik az elmélet a gyakorlattal és eredmények keletkeznek, melyekben a gazdaközönség is, a kereskedők osztálya is, megtalálja a maga legelőnyösebb számítását. Ellenben nagy baj az, ha a küzdelem, mely az említett két irány között keletkezik, heves összeütközések során lesiklik a maga területéről és a gazdasági érdekek helyett csak tisztán politikai vagy éppen más társadalmi kérdések medrébe engedi magát sodortatni.

Csak néhány éve annak, hogy agrárius mozgalmak vannak Magyarországon. Mondjuk meg nyiltan, hogy amíg ezek a mozgalmak nem voltak, a mezőgazdasági érdekképviselet olanyira szegény és a szükséges szinten alul állt, hogy alig lehetett volna vele komoly szót váltani. Ismerjük el azt is, hogy a mozgalom megindulása óta ez az érdekképviselet hatalmas arányokban megnőtt és ma olyan szinten áll már, hogy feltétlenül szükségessé teszi a kereskedők szervezkedését. Ha a kereskedők most nem szervezkednének, a magyar nemzeti gazdasági érdekek fejlődése egyoldalú és nagyon hiányos maradna. Vagy az természetes, hogy ez a két irány minden szervezet nélkül végezze a nemzeti vagyon gyarapító munkáját, vagy az, hogy mindkét iránynak egyenlően erős szervezete legyen az országban.

Nem volna tehát semmi csodálatos abban, ha az agrárszervezet most jó szívvvel várna a

kereskedők szervezetének megalakítását. Hiszen ha igazságosak akarunk lenni, máris megállapíthatjuk azt, hogy a kereskedők jóformán semmit sem tettek az agrármozgalom keletkezésének útjába, holott ez a mozgalom eleinte nyilvánvalóan minden merkantiltörekvésnek egyenes elpusztítását tűzte célul maga elé.

Mi a legnagyobb megdöbbenéssel látjuk, hogy az agrárszervezet sajtóorgánuma nem szívesen nézi a kereskedők akcióját és amíg egyrészt ez bennünk erősen megingatja azt a jó véleményt, melyet az agrárszervezet magas értelmi színvonaláról megalkottunk; másrészt azt az aggodalmat ébreszti, hogy a küzdelem, mely megindulóban van, igen korán készül leterni a gazdasági kérdések egyenes ösvényéről és olyan utra téved, amelyen nem hasznára, hanem egyenes kárára lesz a célnak, melyért haladnia kellene.

Ennek a nagy bajnak az eredete ott van az agrármozgalom csirájában. Ebben a csirában ugyanis a merkantil kifejezés nem azt jelenti, ami az igazi értelme, hanem egy nagy adag elfogultsággal, felekezeti kérdések vannak ezen jelszóvá lett kifejezésben elrejtve és meggyökeresítve. Ezt az elfogultságot közös jóakarattal kel pusztítani, ki kell irtani. A merkantil szellem nélkül a mai kor gyermeke nem boldogulhat. Ez a szellem nemcsak gazdasági téren, hanem még a kulturtörekvések terén is jelen van, ezt a szellemet felekezeti elfogultsággal egyoldaluan megbélyegezni, megbocsájtathatlan bűn és a legnagyobb oktalanság. És ha elgondoljuk, hogy az egész agrármozgalomnak is mozgató lelke maga a merkantil szellem és ha azt látjuk, hogy az agrárvezetők voltaképpen magas szinten emelkedett merkantil szellemet sajátítottak el, a szembeszállást és a harcot másként megmagyarázni nem tudjuk, mint úgy, hogy az agráriusok a merkantil szellem elnevezésének leple alatt a kereskedelemmel foglalkozó vallásfelekezet üldözésére indultak el.

A merkantil szellem tehát nem képezi tárgyát az agrár támadásoknak. A tőzsde is, meg a határidő üzlet is, sőt az ugynevezett gabonauzsora is, mint utóbb az agrárvezetők elismerni voltak kénytelenek, legalis eszközei a gazdasági életnek, mert kiderült, hogy a tőzsde ellen felhozott vádak a kereskedelmi élet terén való tájékozatlanságból keletkeztek; kiderült, hogy a határidőüzlet nemcsak a termelők, hanem a kereskedőket is nagy veszteségekkel sújtotta és hogy az ugynevezett gabonauzsora csak látszólag volt uzsora, tényleg pedig ez sem volt egyéb olyan határidőüzletnél, melyből a termelő is, meg a kereskedő is, érzékeny károsodást szenvedett s mely ez okból önként megszűnt.

Végül még egy téren érte erős támadás a merkantil szellemet. Ez már egészen egyének ellen indult személyes küzdelem volt, mert a mármarosai földárverésekből igyekezett az agrármozgalom egyetemes következtetéseket levonni az egész magyar kereskedelemre.

Ezen a téren is világosság dereng már, hiszen Buday Barna, az agrár publicisták első vezére, utóbb magas szinten emelkedve, fényesen kimutatta a merkantillal vallásfelekezet kiváló kvalitásait és a mármarosai botrányokból levont konzekvenciákat a galíciai bevándorlások megakadályozásáig redukálta.

Amidőn tehát országszerte, talán majd Pancsován is arra készülünk, hogy az itt élő kereskedők az országos szervezkedéshez készülnek csatlakozni, meglehetősen tisztázottnak látjuk már azokat a kérdéseket, melyek ezideig az agráriusokkal szemben minket is nagyon tartózkodókká tettek. Az ugynevezett sarkalatos kérdésekben az agrármozgalomtól leszereltnek lehet tekinteni, a felekezeti elfogultság visszacsorult a galíciai bevándorlások megszüntetésének kérdéséhez, úgy, hogy ha tárgyilagosak maradunk mindkét részen, megtörténhetik az, hogy agrár és merkantil mozgalom egymással kezdet fogva halad a nemzet közgazdasági jóléte felé.

TÁRCA

Storthingshus.

Norvégországi utirajz.

Irtá: Vértési Károly.

(Vége.)

II.

A vagyon is egyenletesebben van felosztva, mint bárhol máshol, a hol egy palota mellett, ezer a szellérház. Így, társadalmi zavarok sem keletkeznek egykönnyen. Az újent említett királyi vérből valók, szívükbe vágván az érzés, mint kacér hölgy a szerelmét, tüntető közönyvel fogadják a királyt, előtte nem nagyon hajolnak, ha közbük jön, sőt ölvén egymásban a lelkesülést, szabadon paroláznak vele, mert hisz — mondják a büszkelektű emberek — ők is királyi vérbeliek. Nagy az ő emberértékelésük. A fölkapaszkodásnak utját állják,

Mindez nem zárja ki azt, a mi minden országban megvan, hogy a nagybirtokosok, kiket gazdagság övez és birtokosai egy kis földi nagyhatalomnak, külön képeznek arisztokraciát. Képtelenség korlátozni a vagyon halmozását, s így, ha származás, összeköttetés nem is, de a vagyon, ha olykor le is töri az ambiciót, mégis segít magasra. Csak így juthat valaki Norvégiában fel, csak vagyonnal lehet a társadalom ormán fent.

Az országgyűlési tanácskozásból, a politikai élet zárlásából észrevettem, hogy — föltevésben csalódva — ez a csendesvérű nép is tud lobogó indulatba jönni, sőt a törvényhozás munkájának tartóztatása nélkül tüzelni a közvélemény fegyverével, nagy felfortyannással, erősen követelve viharosan nyilatkozni meg, ha a maga igazát firtatja, mert nemzeti önérdékét hanyatlani soha nem engedi pártközi viszonyokban sem.

A parlament független minden irányban, s így magánérdek nem búvhatik tagjainak háta mögé. Annál kevésbbé lehet őket engedelmes eszköz gyanánt felhasználni. Izig-veig nemzeti minden honatya.

Tisztviselő ember még tagot sem választhat a házba. Nálunk ellenkezőleg volt, politikai világunk alacsony szintjén, a politikai szüreten, mikor az alkotmányos láz kitört, köztisztviselőknél, a kényszerhelyzetbe jutott hivatalos férfiaknak, lélektelen népi eskedéssel korteskedni kellett akkor, és politikai portyázókká kellett válniuk, pedig a jobbik meg ismerés kélt bennök. Jó, hogy ezt tenni már csak kellett és nem dül már az erőszakosság láza. Olyan kínos vergődés volt az, mint mikor a vér szabálytalanul kering az elmeszesedett erekben.

Norvégiában a király szentesítése nélkül is törvényre emelkedik a határozat, ha három tanácskozási időszakban (tehát kilenc év alatt) az elfogadva lett. A királynak csak elodázó, nem pedig visszavethető joga van.

Látható ezekből, hogy a törvényhozás király és népképviselet között oszlik meg s a király jogköre megszükkített; így megtörtént már, hogy a sorompón kívül állva, legbensőbbében találva, a királynak zárt ajakkal letenni kellett szándékáról s a körülmények alakulásának irányában, a rá befolyó erőtevényezők, közhatalmi erejének megszorítása következtében azt látván, hogy nincs jogok és javak elalkuvása, hiábavaló minden, jó arcot kellett vágni a rossz játékhoz. Mikor erős ütés érte akaratát, királyi hatalmát, azalatt az alattvalók, érvényre jutván a népkarant, teljes tudóval szívták a szabadság éltető levegőjét. A mai alkalmazkodó időben ritkaság szép vonás, szabad röptű életnyilvánulás. Nagyjelentőségű tény a nemzeti közéletben, király uralkodásában, mprtt utóvégre is a király van a népért és vannak tiszteleti jogok. Helyes állásponton állni, ez a legjobb politika. A nép élete ne legyen kielégítetlen

kivánságok láncolata. A királyra nézve különösen is áll az, hogy az a legfényesebb győzelem, melyet önmaga fölött arat. Ne tagadjon meg jogosult kérelmet soha. Nemzetellenes kormányzás előbb-utóbb vést hoz, legtöbbször a maga fejére.

A végrehajtó hatalom úgy van a király személyében összpontosítva, hogy hadüzenetet vagy békét, sőt a sereg összpontosítását is csak a felelős tanácsának hozzájárulásával teheti, különben erejevesztett a parancsa.

Az ezredek és tisztjeik zsoldot nem kapnak, az erre szánt állambirtokok jövedelméből tartják fen magukat. Mindennek az a jó eredménye van, hogy Norvégiának nincsen államadósága. Polgárai a terhek alatt nem roskadoznak. Ez okozza azt az égbet a nemzet testén, melyet kivándorlásnak nevezünk. A norvég emberben is megvan erre a hajlam, de ott a föld terméketlen volta okozza.

A nemzet fokozatos erősödésére jelentős reformra alapozódott, sok jó törvény került ki ebből az országházból. Elveiknek széleskörű hódítása s jogirendjük, hozzásimul a valóságos élethez. Sok közül csak azt a méltányos törvényt hozom fel, hogy a család fő kevesebb adót fizet, ha nagyobb a család tagjainak szám.) A terhekbe nem vonják be az embereket, mint egyebütt, a hol a katonaság folytonosan parádéz, és hadgyakorlatokkal fogyasztja a puszkaport béke jegyében is.

Ebben a házban minden idegen befolyás ellen, zárt sorokban állanak részen, a kik a diplomácia, téren sem közlegények. Nevük érték és hatás a nép előtt. A népképviselek nem engedik elalattni a nemzetet, hogy azután el lehessen áttatni azt. Nem esznek, isznak nagyot minden végzésük tiszteletére, nem is mesterek az ilyen alkalmak kifundálásában. A népképviselek nem hajlanak meg senkinek, a közbecsülés

1) Második adóosztályba kerül s adóját egyharmad részszel csökkentti az, a ki nő, a ki anyját nővérét tartja el.

Nos tehát, mi azt szeretnénk, ha az országos szervezkedésnél erre az eredményre lehetne jutni, vagy legalább is ezen eredmény felé lehetne jelentőségteljes lépéssel haladni. Sándor Pál a kereskedők szervezett testületét nem ütközetre óhajtja vezetni. A merkantil szellem legsajátabb természete sem olyan, hogy háborút keresen; de szükséges, hogy védelmi eszközökkel felszerelten szembeszálhasson a támadásokkal.

A kivándorlás.

Ugyanazokban a hírlapokban, a melyeknek első cikkei hazafias frázisoktól pattogtak a kivándorlás állami eszközökkel, kormánybefolyással állítólagos mesterséges uton való előmozdítása miatt, hátul a hirdetések között oldalszámra közölték a jól megfizetett reklám-cikkeket a külföldi kivándorlási ügynökségek részéről a kivándorlásra csábítás céljából. Ezt a szabad embervásárt alaposan tönkreteszi a kormány a kivándorlási törvény szigorú végrehajtásával, melyre nézve a kormányrendelet a legközelebbi napokban fog közzététetni. Ezt érezték meg az élősdiék, melyek tudvalevőleg akkor csipnek legerősebben, mikor végüket érzik. Ez már bekövetkezett.

A kivándorlási törvény végrehajtását eddig csupán az késleltette, hogy előbb a kormánynak a kivándorlók elszállítása és visszaszállítására nézve módokról és eszközökről kellett gondoskodni. A dolog természete hozza magával, hogy ez nagy körültekintéssel, roppant felelősséggel jár és a legapróbb részletek pontos megállapítása tüzetes tárgyalásokat és eszmecsereket igényel.

A miniszterelnök előadásából értjük, hogy úgy a kormány, mint közvetlen előzői mily előrelátó bölcseséggel jártak el a kivándorlási törvény végrehajtásának előkészítése körül, míg végre a „Cunard Lina“ hajóstársasággal Fiume és New-York közötti rendszeres és állandó kivándorlási hajójáratoknak rendszeresítése végett az adott körülmények között úgy az állami érdeknek, mint a kivándorlók érdekeinek megóvása szempontjából a legelőnyösebb szerződést létrehozni sikerült.

A kormány szigorúan alkotmányos felfogását újabb is tanúsítja, hogy a hajóstársasággal kötött szerződést, melynek főbb pontjait Tisza István gróf ismertette, alkotmányos tárgyalás és határozat végett a képviselőház elé terjeszti. Nincs tehát a kormánynak semmi titkolni valója. Sőt a legnagyobb nyilvánosságot maga akarja a szerződés részletei körül.

Ehhez aztán mindenki hozzászólhat. És a Ház hangulata után itélve, mely jóleső megnyugvással vette tudomásul a miniszterelnöknek határozott, világos válaszát, a szerződés becikkelyezésének akadály nem lesz. Ez a szerződés azoknak a nagyfontosságú alapelveknek minden tekintetben megfelel, melyek a kivándorlásról alkotott 1904. évi IV. törvénycikkben vannak lefektetve. Tisza István gróf miniszterelnök nagy elismeréssel szólott ezen törvény üdvös intézkedéseiről, mely egy el nem hárítható, meg nem akadályozható mozgalomnak káros hatásait van hivatva elhárítani. Mert senkit puskatussal és szuronnyal idehaza nem tarthatunk, ha szomorú életkörülményei az ország elhagyására kényszerítik. De mi még továbbra is ragaszkodunk kivándorló honfitársainkhoz. Őket segítjük, támogatjuk, óvjuk és védelmezzük az uton és a messze idegenben és mindent elkövetünk, hogy újra visszahozzuk őket az elhagyott hazába. Ez a törvény célja, ezt a célt fogják előmozdítani a kormányzati eszközökkel.

Először is a kivándorlásra csábítás és az elcsábítottak lelketlen kizsákmányolása ellen véd a tör-

áll mellettük, érdekkörök szerint nem szakadoznak szerte, nem lesznek kilincselők álláskereső, sine-cura (gond nélküli) emberek, nincsenek abrakügyeik. A tervszerűség utján járva, nem a kicsinyes gondolkodás, hanem nemzeti szempont vezérli őket mindenben, nem tompítják el magukban a felelősség érzetét, nem fordul fel náluk az elvi szempont. Nem különülnek el a néptől, azt beleölelik szívük melegébe. Politikai kényes kérdésekben nem helyezkednek a struccmadár álláspontjára, annak módjára nem rejtik fejüket homokba, nem lesznek utólag okosak. Lelkiismeretüket nem bocsátják áruba, senkinek sincs rajtuk befolyása, maradnak a nemzet vezető emberei.

Legújabbban (1902) a storting, 23. ülésén, követelő föllépéssel, külön norvég konzulatusok létesítéséről hozott határozati javaslatot. Nem tetszik ez a svéd kormány képviselőinek. Felvilágosítás kérésében áll a dolog jelen soraim irásakor. A menyire a norvégeket ismeren, kiviszik. Ha kettő az ország, legyen mindenből kettő. Mikor jutunk mi eddig el? Tudnánk mi tenni a helyükben.

Ez a ház mely a legtekintélyesebb erőket fűzi össze, törzsökös eredetiségű norvégeket, az én szememben egy nagy iskola, melyben sok balfogást döntenek meg és a melyben — mi tagadás — világosra sokat tanulhatnának minden nemzeteknek fiai, különösen azt az egyet, hogy a vaskényszerrel hozott jó törvények mellett felvirágozik egy ország, rosszak mellett, könnyen elkoldusodhat az. A norvég paraszt házában maig megvan a vendégszeretet, ami szintén a jó törvény mellett bizonyít, mert nincsen kiszípolozva a szegény, lutrival, szeszfogyasztási adóval, dohány egyedárúsításával. Ismeretlen ez a három dolog Norvégiában.

vény és Tisza István gróf erőlyesen hangoztatta, hogy e tekintetben a legnagyobb szigorral jár el és a büntető szakaszokat kéréllhetetlenül fogja alkalmazni. A további feladatot a kormány gyámolító közbenjárása fogja képezni a magyar honosok irányában a külföldön. Erre nézve pedig, hogy mily nagy szükség van, Hegedüs Loránt érdekesen és tanulságosan kifejtette, ki a kivándorlás ügyeivel oly nagy buzgósággal és szeretettel foglalkozik. A visszavándorlás megkönnyítésére és előmozdítására pedig nemcsak a törvény nyújt alkalmas eszközöket, de a kormány is minden rendelkezésére szolgáló eszközzel, sőt anyagi áldozatok árán is elősegíti, hogy a kivándorlók visszatérjenek a hazába. Ekként a kivándorlók egész utójokban, távollétük alatt érezni fogják a magyar államhatalom védő és segítő kezét és bizonyára ezt hálával is fogadják.

Még csak azt emeljük ki, hogy az egészségtelen versengés során különösen a németamerikai hajóstársaságok azon mesterkedtek, hogy a kivándorlási törvény nagyjelentőségű intézkedését, minként az állami felügyelet és ellenőrzés céljából az egész magyar kivándorlás Fiuméba tereltesék, tisztán üzleti szempontból megühsítsák. Ez azonban nem sikerült. Hasztalan volt azon erőlködésük és fenyegetésük is, hogy a magyar kormány azzal, hogy egy társasággal szerződött, a többi külföldi államok hajóstársaságait megrövidítette és így a kereskedelmi szerződéseket megsértette. Mert bizony a magyar kormány csak jogával élt. Más államokkal való szerződéseinket nem sértette meg. Alaptalan tehát az a ráfogás is, hogy emiatt a külföldi kormányok valamelyike felszólalt volna. Erre senkinek oka nem volt. Ez is csak tehát silány aknamunkának bizonyult a versengő hajóstársaságok részéről, melyeknek egész eljárása kellő megvilágításban részesült.

A „Délmagyarországi Tanítóegylet“ konviktusa.

Felhívás jelentkezésre.

A „Délmagyarországi Tanítóegylet“ konviktusa Temesvárott az 1904—1905. tanév kezdetével saját új és modernül, az egészségügyi követelményeknek szigorú betartásával épült palotájába költözködik, ahol 100 tanuló nyer elhelyezést, illetve 65 új hely lesz betöltve, melyre ezennel pályázatot hirdetek.

Konviktusunkban a tanulmányi és erkölcsi rendre a gondnok ügyel, a kinek ezen munkájában egy felügyelő és 10 prefektus segítkezik. Konviktusunknak külön intézeti orvosa van.

Különösen ki kell emelnem, hogy új konviktusunkban a könnyeb betegek részére külön betegszoba és furdoszoba van berendezve, épügy teljesen és szigorúan elkülönítve külön bejáratúval van elhelyezve az esetleg járványos betegek szobája és furdója. Az egészséges gyermekek furdója pedig minden igényt kielégít. A tanulók szabad mozgására nagy udvar és egy nagy előtér áll rendelkezésre. Konviktusunkban a kellő tisztaságra vízvezetékünk van, a világítás és fűtés a legmodernebb. Hálószobáink és tanulószobáink a szó legszigorubb értelmében — termek. Világosak, magasak és jól szellőztethetők.

Konviktusunkba felvételnék:

1. a délmagyarországi tanítóegylet tagjainak középiskolákat látogató fiu gyermekei;

2. nem egyleti tagoknak középiskolákat látogató fiu gyermekei, ezek között első sorban az alapító és pártoló tagok, nem különben községi jegyzők gyermekei.

Konviktusunkban a teljes ellátás díjai a következők:

a) a délmagyarországi tanítóegyletnek az egylet területén működő tanító tagjainak gyermekei havonta előre 24 koronát, nem egyleti tagok gyermekei havonta előre 32 koronát fizetnek;

b) minden tanuló kivétel nélkül 20 kor. felvételi és 4 kor. orvosi díjat fizet, mely összegek a felvételnélkor fizetendők.

A felvételi iránti kérvények f. évi július hó 10-ig előtér elnökhöz nyújtandók be. A kérvényben az egylet tagoknak igazolni kell az egyleti tagságot és azt, hogy tagsági kötelezettségeiknek mindvégig eleget tettek.

Minden folyamodó kivétel nélkül köteles a kérvényhez egy Nyilatkozatot mellékelni, melyben magára nézve gyermekének felvétele esetében a konviktusi szabályzatban foglalt kötelezettségeket elismerni s ezeknek nem teljesítése esetében magát az egylet ügyesség által meghatározott bíróság sommás eljárásának aláveti.

Mellékelendő még a gyermek jelen tanévi végbizonyítványa is.

A konviktus szabályzatát az elnök mindazoknak megküldi, akik ez iránt hozzá fordulnak.

A teljes ellátás áll: élelmezésből, lakásból és a fehérneműek mosásából.

A felvételnél f. évi július hó 15-éig minden jelentkezett szülő értesítést kap, a mikor a szervezeti szabályzat és a házi rend is megküldetik.

A t. szülők tájékoztatására idézek szervezeti szabálytervezetünkben egy-két. szakaszt.

20. §.

Az internátusban főczél lévén a jó, erkölcsös, hazafias és vallásos nevelés, erre szigorúan felügyelni, azt gyakorolni, istápolni a bennlakó felügyelő kötelessége, a ki erre atyai hatalommal ruháztatik fel.

23. §.

A felügyelő bizottság kötelessége az internátusba minden héten egyszer ellátogatni és különösen a nevelés szempontjából a gondnok működését ellenőrizni. Meggyőződik továbbá az ellátás minőségéről, az internátusban uralkodó egészségi állapotról, tisztaságról és rendről. Tapasztalatait a gondnoknál elfekvő „Napló“-ba minden alkalomkor beírja, jelentését a 22. §. szerint megírja és az internátusi bizottság elnökének megküldi.

25. §.

Az internátus beléletét a házi rend szabályozza. E házi rend kiterjed a növendékek tanulási idejére, templomba járásra, szórakozásra beszámolásra az iskolai életéről.

26. §.

A gondnok kötelessége időnként a középiskolák igazgatóitól a bennlakó növendékek tanulmányi előmenetelét és erkölcsi viseletét illetőleg véleményüket kikérni.

27. §.

A gondnok szigorúan örökdi, hogy a növendékek vallásfelekezeti templomába vasár- és ünnep, napokon rendszeresen eljárjanak.

28. §.

A gondnok folyton a növendékek között tartózkodik, munkásságukat ellenőrzi, egyszóval testi és lelki épségüket atyailag gondozza. Különösen vigyáz arra, hogy mindegyikben a kötelességteljesítés érzetét fejlesztvén, a kötelességek szigorú teljesítésével menjenek iskolájukba.

33. §.

Az internátus orvosa az intézetet minden hóban egyszer, hívásra többször — meglátogatja.

(Temesvárott a következő középiskolák vannak: áll. főgymnasium, kegyesrendi főgymnasium, államfőreáliskola, állami tanító képezde, polgári iskola, felső kereskedelmi iskola, állami fás-fémipari szakiskola.)

Pancsován, 1904. márczius hó 28-án.

Molnár József,

a konv. biz. elnöke.

Táviratok.

A vasutasok strákja.

A strájk állapotáról és az általános helyzetről a legkülönbözőbb és sokrészt ellemondó hírek szállingoznak.

A helyzet szombati állásáról a következő megbízható tudósításaink vannak:

B u d a p e s t, április 23-án d. u. 5 órakor.

A képviselőház tegnap zárt ülésben elhatározta, hogy ma nem tart ülést.

Gróf Tisza István miniszterelnök, Lukács és Nyiry miniszterekkel a déli vasúton Bécsbe utaztak. Bécsből eddig közelebbi hír nem érkezett.

A tartalékosok behívása.

A király parancsa:

Parancsolom, hogy a közös hadseregnek a magyar állam területén levő vasutak szolgálatában álló magyar honos tartalékos havidíjasai és legénysége, valamint a honvédségnek ugyan ilyen tartalékos és póttartalékos havidíjasai és legénysége a közös hadsereg illetve a honvédség kiegészítésére behívassanak és szolgálati tételre a magy. kir. államvasutakhoz beosztassanak.

Kelt Bécsben, 1904. április 22-én.

Ferencz József, s. k.

Nyiry Sándor, s. k.

B u d a p e s t április 23. d. u. 6 óra.

A kormány a legszigorubb intézkedések terére lépett. Az új eskü letételét vonakodók mind elbocsájtatnak. A hivatalos lap legközelebbi száma 5600 új vasuti alkalmazott kinevezését fogja hozni.

A vasúti ezred munkába állott: A korneburgi ezred tegnap érkezett ide és ma vzenyeltetett a keleti- és nyugati pályaudvarokba. Köztük van mindenféle szakember. A legénység letette a fegyvert és a fűtőházakba osztatott be.

N a g y b e c s k e r e k, április 23.

(Telephon tudósítás.)

A nagyikindai vasutasok mind szolgálatba álltak.

Szegedről déli 12 óra 20 perckor érkezett az első vonat Nagybecskerekre.

Rögtön utána egy mozdony egy kocsival Pancsova felé indult. A mozdonyt egy főmérnök vezette. A forgalmi főnök a vonalon levő alkalmazottak felesketését megkísérli és őket a szolgálat felvételére akarja birni.

A mozdony d. u. 1/2 órakor a Pancsova—Józsefvárosi pályaudvarba érkezett. Az alkalmazottak közül senki nem volt az indóházban, mire a mozdony és egy kocsi álló vonat 5 óra után visszaindult Nagybecskerekre.

A Pancsova—Nagybecskereki vonat összes állomásain az alkalmazottak, a forgalmi főnök állítása szerint, letették az esküt és szolgálatba léptek.

H I R E K.

Városi közgyűlés. A város törvényhatósági bizottsága április hó 30-án tartja az évi II. rendes közgyűlést. A tárgysorozat legfontosabb tárgya az 1903. évi zárszámadás valamint a városi színház átalakítása. A tárgyalás alá kerülő ügyek előkészítése a szakbizottságokban és a városi tanácsban még folyamatban van.

Buza szentelés. A Márkus napi buza szentelési körmenet hétfő reggel 8 órakor lesz megtartva. Előzőleg a rom. kath. templom mise lesz, honnan szép idő esetében a körmenet a rom. kath. temetőhöz indul. A körmeneten az elem. iskolának csak a felsőbb osztályaiba járó növendékei vehetnek részt. A rendőrkapitány a kisebb gyermekek részvételét, a szorványosan előforduló vörheny esetek miatt, betiltotta.

Bankett. Mattnovich Adolf kir. tanácsos polgármester tiszteletére a város polgársága és tisztikara április 30-án társasvacsorát rendez a Trombitás szálló nagytermében. A látványos felhívások Wittigslager C. és Nikolics Péter utódja féle üzletekben, valamint a városi levéltárban. Egy terikét ára borral együtt 4 korona.

A tanfelügyelő helyettese. A vallás- és közoktatási miniszter dr. Paeséri Károly kir. tanfelügyelő távollétében a tanfelügyelői hivatal vezetésével Czegledy István kir. segédtanfelügyelőt bízta meg.

Színészet. A Dombay művészpár országos körútjában csütörtökön, április 28-án kezd meg 7 estére terjedő előadásait a „Trombita” szálló színháztermében, előadva a Nemzeti Színház válogatott egyfelvonásos végjátékait, Pailleron ifj. Dumas, Jardon, Robertó Brakkó, Szigeti József és más jeles írók műveit — csütörtökön 28-án színre kerül „Egy észese thea” és „Kolostorból”. Pénteken szünet. Szombaton. „Elkényeztetett férj”, „Egy pohár víz” és „Valami hibája van”. Vasárnap „Már alszik” „A nőgyűlölő” és „Az egerke”. Kedden „Két év múltán” és Robertó Brakkó világhírű színműve „Don Piétró Carussó. Csütörtökön „Nőudvarlás”, „Vigják házasság nélkül” és „Egy kis vihar. Szombaton „Váróteremben”, „Házasság politikája” és „A tükör”. Vasárnap „Hajnali vendég” és „Barátságból”. A művészpár országos jó hírneve és az előadások sugó nélkül való magasabb színvonalon álló előadásai biztositják a műélvezetet s ajánljuk közönségünk meleg pártfogására. A művészpár az előadásokra bérletet nyit, melynek ára 7 előadásra 10 korona.

Átvett vasuti táviradók. A szegedi üzletvezetőség megkeresésére a pancsovai indóházak távirda kezelését ma a m. kir. posta- és távirda hivatal vette át. Korán délután Lestyánszky János főkapitány és Lóczy József alkaptány megjelentek mindkét indóházban a kirendelt áll. tisztviselőkkel és felhívták az állomásfőnököket illetve állomás előjárót a távirda kezelés átadására. További intézkedésig az áll. posta és távirda tisztviselők látják el a távirda szolgálatot.

Az építészeti bizottság ülése. Az építészeti bizottság Jovanovics Sándor gazdasági tanácsnok elnökele alatt szombaton délután ülést tartott, melyen a 200 koronán aluli munkák biztosításáról tartott árlejtés eredményét, valamint a városi színház átalakítása és helyreállítási munkákra beérkezett ajánlatot tárgyalták. Az 1904. évi közevési program megállapítása is határozat hozatal tárgya volt. (Mikor lesz már egy kis észszerűbb gazdálkodás a közevési munkák körül. Arra vagyunk talán kárhóztatva, hogy a sok ezrekbe kerülő munkák mindig a legsárosabb őszi időben kell végeztetni, természetesen a tartosság rovására.)

Baltházár mester Pancsován. Két élvezetes estére van kilátása a közönségünknek vasárnap e hó 24-én és kedden 26-án, a mikor is a Trombita szálloda nagytermében Baltházár Alajos magyar varázs színházat mutatja be. Azt hisszük, szívesen látott vendége lesz a közönségnek, bámulatos mutatványával és nem csoda, ha mindenkor zsúfolt ház előtt produkálta mutatványait. Baltházár különben kassai születésű, magyar ember, ki tizenöt évi amerikai tartózkodása alatt tanulta el a boszorkányság ezer csínját-bínját. Ügyessége, melylyel nemcsak a főváros, hanem az egész ország közönségét bámulatba ejtette, egyszerűen mesés. Nem utolsó dolog az sem, hogy előadásait magyar nyelven tartja és pompás humorral fűszerezi, hogy a közönség folytonosan derült hangulatban van előadási alatt. Műsora látványos mutatványokból áll. Hasbeszélése életnagyságu bábuival utólérhetetlen és határtalanul mulattató. Spiritizma mutatványai is nagyon meglepők. Nagy színpadon működik, fényes díszletekkel. Jegyek előre válthatók a Wittigslager-féle könyvkereskedésben.

Vásári forgalom. A múlt héten lezajlott pancsovai országos vásár megint igen silány volt. Az időjárás bizonytalansága és a vasuti forgalom szünetelése bizonyára sokban oka a rossz vásárnak. Vevők csak voltak, de a felhajtás igen sok kívánni valót hagyott. Eladott összesen 476 szarvasmarha, 319 ló, 346 sertés és 147 juh és bárány. Az árak magasak voltak.

A gyermekek réme, a vörheny már megint fellép városunkban. A héten három újabb eset lett bejelentve. A kisebb gyermekeknek a körmenetekben való rész-

velete az egészségügyi hatóság által egyelőre be lett tiltva. Jó lesz, ha a szülők vigyáznak gyermekeikre és betartják az elrendelt övrendszabályokat, melyeknek betartását a hatóság szigorúan fogja ellenőrizni.

Értesítés. Kedvezményes karószállítási igazolványok és thanatonra szóló utalványok a gazdasági egyesület titkárnál (lakik Király-utca 108 sz. a.) kaphatók.

Árlejtés eredménye. A városnál kétszáz koronán aluli iparos munkák biztosítása céljából április 19-én tartott árlejtés alkalmával elért legkedvezőbb ajánlatok a következők: kőművesi munkákra 15 1/2% engedménnyel Germann Nándor; ács munkákra 15 1/2% javítással Mergl Antal; asztalos munkákra 7 1/2% engedménnyel Szamet Henrik; lakatos munkákra 2% engedménnyel Zaluzski Tamás; üveges munkákra 3% engedménnyel Mayer Ferencz fiai; szobafestő munkákra 20% javítással (mult évben 2% engedmény volt) Hönig Rezső; mázólok munkákra 4% javítással Cseikovits Gusztáv és a bádogos munkákra 30 1/2% engedménnyel Renner Konrad. Az ajánlatok el- vagy el nem fogadása fölött a legközelebbi közgyűlés fog határozni.

Kellemetlen utitárs. Mult héten a vasuti vonalon történt. A vonat egy II. oszt. fülkéjébe Temesvárott közvetlenül az elindulás előtt egy uti ugrott be.

— Majd lekéstem, — hebegte ijedten, miközben csomagait rakosgatta fel a kocsii hálójába. Azután előszedett bőröndjéből egy uti sapkát, levelet a cipőt, papucsot húzott, aztán pipára gyujtott.

— Nem zseniroza a füst nagyság? fordult egy a sarokban ülő hölgyhöz.

— Nem válaszolt a hölgy.

— Hova tetszik utazni? fordult erre a hölgy mellett ülő férfihöz.

— Haza, volt a rövid válasz.

— Hová haza? Kíváncskodott a jövevény. Talán Lugosra?

— Nem.

— Verseczre?

— Nem.

A kíváncsi ur elhallgatott. Majd végig hevert a pamlogon és nézte az egymás mellett ülő párt.

Fiatlan házások, gondolá magában és bóbiskolni kezdett.

De azért félszemmél folyton utársait leste. A férfi odahajolt a nőhöz és hirtelen átkarolta. A nő nem ellentkezett. Majd levette a hálóból utitáskáját és a nőt anélkül hogy egy szót is szólott volna, brutális erővel belegyömöszölte az utitáskába, melyet aztán visszatett a helyére.

A későn jött utas homlokán hideg verejték kezdett gyöngyözni és a fogai is összeverődtek attól a nyöszörgő panaszos hangtól, mely a bőröndből hallatszott. Hirtelen felugrott, kirohant a folyosóra és torkaszakadtából kiáltott: kezdett:

— Gyilkos! Segítség!

A szomszéd fülkéből a megzavart utasok rémülten kérdezősködtek:

— Hol ölte?

— Itt, szepegett a megrémült, halotthalvány utitárs és rámutatott a fülkére.

Az utasok besiettek és elhárították a lámpáról az ernyőket. De egy férfin kívül ott senkit sem láttak.

— Kit ölte itt? fordult a kérdés mindenfelől a csendzavaró felé.

— Ott a bőröndben, mutatta az fogvacogva.

A fülkében ülő férfi a legnagyobb lelki nyugalommal várta, hogy a bőröndöt felnyissák. A mi meg is történt és egy csinos női fej vált láthatóvá, mely azonban viaszkból volt és egy rugóra járó életnagyságu báb alkatrészét képezte. Mielőtt a körülállók csodálkozásukból magukhoz tértek volna, a fülkében ülő férfi felállott és bemutatta magát.

— Baltházár, bűvész és hasbeszélő vagyok.

Az utólérhetetlen ügyes csodabűvész improvizálta azután unalmában a tréfát, melyet azután azzal töltött meg, hogy a felzavart utasok kárpótlására és nagy bámulatára néhány gyönyörű virágcsokrot húzott ki a lámpából, melyekkel mindegyiküket megajándékozta.

6241. szám.

1904. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A pancsovai kir. trvszék mint tkvi hatóság az előterjesztett kérelem folytán a pancsovai Minorita társház javára 430 kor. tőke, ennek 1903. évi december hó 20 napjától járó 8% kamata 52 kor. 60 fill. eddigi 28 kor. 70 fill. jelenlegi és még felmerülő költség kielégítése végett az 1881: évi 60. t. cz. 144. § alapján s 146. § értelmében Nikodin Todor adós, Nikodin Mojsze, Pavel és Nikodin férj Mezur Anna társ tulajdonos ozorai lakosok ellen a pancsovai kir. tszék, az antalfalvai kir. jbiróság területén levő Ozora községben és az ozorai 3242 sz. tkvben foglalt: 1) I. d. 29 hrsz. 1800 h. I. oszt. szántó 1/8 részére 73 kor. 2) II. d. 29 hrsz. 1800 h. II. oszt. szántó 1/8 részére 57 kor. 3) III d. 29 hrsz. 1800 h. II. oszt. szántó 1/8 részére 57 kor. 4) IV. d. 29 hrsz. 1800 h. I. oszt. kaszálló 1/8 részére 79 kor. 5.) hrsz. nélküli 25□□□l kertre egészben 6 kor. 6.) 108 hrsz. 240□□□l szőlőre egészben 98 kor. az ozorai 4051 sz. tkvben felvett. 7.) 739 sz. ház és 400□□□l ház helyre egészben 224 kor. becsárban az árverést elrendeli, s azt valamint a megállapított feltételeket ezennel közhírré teszi.

A nyilvános árverés Ozora községben 1904. évi június hó 25-ik napjának d. e. 9 órakor fog megtartani a következők egy a tkvi hivatalban mint Ozora községben kifüggesztett s megtekinthető feltételek mellett.

1.) Kikiáltási ár a becsár.

2.) Ezen árverésen a fenti ingatlanok a kikiáltási áron alul is elfognak adni.

3.) Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 7 kor. 30 fill. 5 k. 70 fill. 5 kor. 70 fill. 7 kor. 90 fill. 60 fill. 9 kor. 80 fill. 22 kor. 40 fill. készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez leteni vagy az 1881: évi 60. tcz. 170 § értelmében a bánatpénz előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt u. a. kiszolgáltatni.

Pancsován, 1904. évi április hó 8-án.

Áts-Nagy Ferencz,
kir. t. albiró.

1-1

Kérjen csak
SELLE & KARY-féle

FREDIN

legjobb tisztítószert
minden finom lábbeli számára,
sárga és fekete színben.
Különösen ajánlható Box calf,
Oscaria, Chevreaux- és
Lakkezipők számára.
Bécs, XII/1.

Világhírű a
„REKORD”
festézeteti műintézet

a kiválóan sikerült, életnagyságu arcképeiről, melyeket elismert művészek által készített. Számos (kir. közjegyző által hitelesített) elismerő-levél a világ minden tájáról.

Előrangú képek árai:

Olaj-, akvarel- és pasztel-festésben, fénykép után, 48—63 cm. nagyságban a 20 kor. Legfinomabb kivitelű bromplatin és krétarajz a 5 kor.

Részletes árjegyzék bérmentve.

Egy életnagyságu festményt készíttünk mindenkinek teljesen ingyen, ha részünkre 5 rendelést szerez s azokat egyenként vagy egyszerre beküldi.

„Rekord”
festézeteti műintézet
BUDAPEST
VII., Rottenbiller-ut. 46.

McCormick Harvesting Machine Comp.
(Chicagói aratógépgyár.)
Budapest, V., Váci-út 30.

Knecht J. E., igazgató.

KATALÓGUSOK ingyen és bérmentve.

Felvilágosításokkal készséggel szolgálunk.

Gyártmányok: Kévektőgép, „Daisy” marokrakó aratógép, fűkaszalógép, szénegytűtő gorblye és „Manilla” kévektőfonal gyártmányai.
Évi gyártmány 362.030 gép.

ETERNIT-PALA Azbeszt-Cement-Pala

Hatschek Lajos Szab.

Elpusztíthatatlan, könnyű, tetszetős, olcsó és tűzálló tető-fedőanyag.

Eternit művek Hatschek Lajos Budapest, VI., Andrassy-ut 33.

Elsőrangú referenciák. — Jótállás. — Évi gyártás 1500 kocsirakomány. — Kérjen ismertetést.

5435. szám.
1904.

Hirdetmény.

A folyó évben létesítendő kockaköztűzők körüli munkák és anyag szállítás biztosítása céljából folyó évi április hó 26-án d. e. 10 órakor a th. mérnöki hivatalban zártajánlati versenytárgyalás fog megtartatni.

A szabályszerűen kiállított, 1 korona bélyeggel ellátott zárt írásbeli ajánlatot az ajánlott összegnek 5%-ával együtt a versenytárgyalás kezdetéig ezen városi tanáshoz adandók be. Később beérkezett, vagy pót ajánlatok figyelemen kívül hagyatnak.

A költségelirányzat és a versenytárgyalási ajánlatok a th. mérnöki hivatalnál betekintheők.

Pancsova th. város tanácsának, 1904. évi április hó 20-án tartott üléséből.

Mattanovich Adolf,
kir. tanácsos, polgármester.

1-1

A Richter-féle
Liniment. Caps. comp.

Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziaszer, amely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmaztatik köszvénynek, csúznál és meghúléseknél.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban „Horgony” védjeggyel és a „Richter” czegjeggyel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerertárban kapható. Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapest.

K. Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók.
Rudolstadt.

Dr. Dragicsevic Miklós

egyet. orvostudor

lakik **Gizella-utca** (ezelőtt Mészáros-utca) **2. sz. a.**, saját házában, rendel délelőtt 9-10 és délután 2-3 óráig.

6-2

Adler István

butorraktára Pancsován, Gromon-u. 8. sz.

Bútorok,

teljes

szobaberendezések

menyasszonyi kelengyék

olcsón és jó kivitelben.

Nagy választék!

Ugyanott virágméz, kilonként

1 koronáért kapható.

6-4

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőj alkalmas. (bár mind kuszó természetű) mert nagyobb része ha meg is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hölugastnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják hűzuket az egész szőlőérés idején a legkitünőbb muskatály és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megtermes nincsen oly ház, melynek fala mellett a legcsekélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legregebb disze, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a leghálátosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetése vonatkozó, színes fénynyomatu katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja. **Czím:**

Érmelléki első szőlőültvénytelep Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

Legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrás kerékpárok, varrógépek, arany- és ezüstárúk, évökészletekben stb. A szandriki fehér fémalapú ezüst- és chinaezüst-árú gyár egyedüli elárúsítóhelye.

Van szerencsém mélyen tisztelt vevőim szíves tudomására juttatni, hogy nagyobb üzletkötések és alkalmas vételek folytán azon kellemes helyzetbe jutottam, miszerint a legjobb minőségű

I-rendű Pneumatik kerékpárok

egyévi jótállás mellett, mérsekelt áron részletfizetésre is elárúsíthatom.

Czégem egyedüli elárúsítóhelye a jóhírű

Dürkopp Diana, Puch Styria, Naumann Germania

METEOR, ROYAL, amerikai és angol kerékpároknak.

Ügyszintén képviseltem alatt áll 15-féle legjobb gyártmányú

VARRÓGÉP

családi használatra, továbbá szabók, nyergesek, cipészek számára.

Jól berendezett **műhelyemben** mindenemű **javítások**, **ügyszintén aranyozások és vésések** szigorúan szolid kivitelben, pontosan eszközöltetnek.

** Kerékpár- és varrógépkatrészek továbbá aranyárúk **

állandóan gazdag választékban vannak raktáron.

Mint általában köztudomású, nagy raktárt tartok **ékszerekben**, mint **arany- lánczok, gyűrűk, fülbevalók**, különféle **brillians- és gyémant drágaságokban**,

Svájci és francia arany-, tulla-, ezüst-, aczél-, nikkel

zseb-, fali-, inga- és ébresztő-órákban.

Hegedűk, harmonikák, arisztónok és különféle zenélő tárgyak.

OPTIKAI ÁRÚK szemüvegek, csiptetők a legfinomabb kristályüvegből. Legsúlymérők, hőmérők, bor- és különféle szeszmérők.

GAZDAG VÁLASZTÉK

Tükrök, képek, lámpákban

s más, a háztartáshoz szükséges és **ajándékul** alkalmas tárgyakban.

Miután összes árúczikkeim árait jelentékenyen leszállítottam, kérem a m. t. vevőimet, hogy erről tudomást venni és szükséglet esetén bizalommal hozzám fordulva, állításomról meggyőződni sziveskedjenek. — Számos látogatást kérve maradok kiváló tisztelettel

Telefon-szám: 85.

FISCHER MIKSA.

Arany-, ezüst- és drágakő törmelék a legmagasabb áron megvétetik, esetleg új tárgyakért becsereztetik.

A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége.

Budapest, V. k., Váczi-körut 32. sz.

ajánlja a magyar királyi államvasutak gépgyárában készült új szerkezetű **gőzcséplőkészleteket**, ipari czélokra alkalmas **Compound lokomobilokat**.

MILLENIUM fűkaszáló-, marokrakó- és kévökető aratógépeket, valamint egyéb mezőgazdasági eszközöket.

Képviselek: **Singer és Palmer**, Temesváron.

10-6